

RECEP TAYYİP ERDOĞAN'S PALESTINE DIPLOMACY FROM THE PERSPECTIVE OF DIGITAL DIPLOMACY

MUSTAFA BOSTANCI

Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, İletişim Fakültesi

 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9235-293X>

ABSTRACT

Digital diplomacy, an indispensable part of contemporary international relations, has become an increasingly significant phenomenon in the 21st century, emerging as a key element playing a decisive role in state-to-state relations and public diplomacy. Examining the reflections of digital discourses on international public opinion is of vital importance from a foreign policy perspective. Since October 7, 2023, the escalating Israeli attacks targeting the Palestinian issue have become a global conscience problem, both in its historical and political dimensions. The President of the Republic of Turkey, Recep Tayyip Erdoğan, emerges as a strong advocate of this issue. The aim of the research is to examine Erdoğan's digital diplomacy activity regarding the Palestinian issue, specifically on the X (Twitter) platform. Within the scope of the study, the posts sent by Recep Tayyip Erdoğan from his official X account (@RTErdogan) have been evaluated using content analysis and critical discourse analysis techniques. According to the research findings, three themes have been identified. In Erdoğan's tweets themed "Humanitarian Situation," the conditions faced by the civilian population in Gaza and Palestine are emphasized as a shame for humanity; in the "Call for Peace" themed tweets, it is expressed that justice must be ensured and human rights violations must come to an end. In the "Criticism" themed tweets, the responsibilities of international actors are highlighted. In conclusion, Recep Tayyip Erdoğan's tweets highlight the humanitarian tragedy occurring in Palestine, his calls to the international community, and his belief in the necessity of collective action to achieve peace.

Keywords: Diplomacy, Digital Diplomacy, Digital Leadership, X (Twitter), Palestine.

Makaleye Ait Bilgiler

Makale Türü: Araştırma
Geliş Tarihi: 18.10.2024
Kabul Tarihi: 19.11.2024
Yayın Tarihi: 15.12.2024
Yayın Sezonu: Temmuz - Aralık

Makaleye Atıf Bilgisi

BOSTANCI Mustafa, (2024). "Dijital Diplomasi Perspektifinden Recep Tayyip Erdoğan'ın Filistin Diplomasisi". *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*. Yıl: 20 Sayı: 67. (222-237)

muhafazakardusunce • yıl: 20 - sayı: 67 • Temmuz-Aralık 2024

DİJİTAL DİPLOMASİ PERSPEKTİFİNDEN RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN FİLİSTİN DİPLOMASİSİ

MUSTAFA BOSTANCI

öz

Günümüz uluslararası ilişkilerinin vazgeçilmez bir parçası olan dijital diplomasi, 21. yüzyılda giderek önem kazanan bir olgu hâline gelmiş olup devletlerarası ilişkilerde ve kamu diplomasisinde belirleyici rol oynayan kilit unsur olarak dikkat çekmektedir. Dijital söylemlerin uluslararası kamuoyu üzerindeki yansımalarını incelemek ise, dış politika açısından hayati nitelik taşımaktadır. 07 Ekim 2023 tarihinden itibaren artan İsrail saldırılarının hedefindeki Filistin meselesi hem tarihî hem de siyasi boyutlarıyla küresel bir vicdan sorunu hâline gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ise, bu meselenin güçlü bir savunucusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmanın amacı, Erdoğan'ın Filistin meselesi kapsamındaki dijital diplomasi trafiğini X (Twitter) platformu özelinde incelemektir. Çalışma kapsamında Recep Tayyip Erdoğan'ın resmî X hesabından (@RTErdogan) yaptığı paylaşımlar, içerik analizi ve eleştirel söylem analizi teknikleri ile değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre 3 tema belirlenmiştir. Erdoğan'ın "İnsani Durum" temalı tweetlerinde, Gazze ve Filistin'deki sivil halkın karşı karşıya kaldığı koşulların insanlık adına bir utanç olduğu vurgulanmış; "Barış Çağrısı" temalı tweetlerde, adaletin sağlanması ve hak ihlallerinin sona erdirilmesi gerektiği dile getirilmiştir. "Eleştiri" temalı tweetlerde ise, uluslararası aktörlerin sorumluluklarına vurgu yapılmıştır. Sonuç olarak Recep Tayyip Erdoğan'ın tweetlerinde Filistin'de yaşanan insanlık dramı, uluslararası topluma yaptığı çağrılar ve barışın sağlanması için birlikte hareket etme gerekliliğine olan inancı ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diplomasi, Dijital Diplomasi, Dijital Liderlik, X (Twitter), Filistin.

Giriş

Dijital diplomasi, günümüz uluslararası ilişkilerinde önemli bir kavram haline gelmiş olup, devletlerin ve diplomatların dijital teknolojiler ile çevrim içi platformları kullanarak diplomatik süreçlerini yürütme biçimini tanımlamaktadır. Bu kavram, geleneksel diplomasi uygulamalarını, iletişim araçlarıyla birleştirerek kamu diplomasisi stratejilerini geliştirme imkânı tanıyan önemli bir uluslararası ilişkiler aracıdır. Bu anlamda günümüzde hızla yayılan dijital teknolojiler; diplomasi pratiklerinde de köklü dönüşümler meydana getirmiş, sosyal medya ise bu dönüşümün merkezinde yer almıştır. Yapılan araştırmalar (Garud, 2022: 132; Zytoon ve Husain, 2023: 3; Al Saib ve Alam, 2024: 384); sosyal medyanın dijital diplomasi üzerindeki etkisini ortaya koymuştur. Bu noktada özellikle X, Facebook ve Instagram gibi sosyal medya platformları dijital diplomasi açısından siyasi liderlerin geleneksel medya araçlarını geride bırakarak küresel düzeyde izleyici kitleleriyle etkileşimde bulunmalarını sağlamış (Manor ve Segev, 2020: 237), daha fazla şeffaflık, hız ve doğrudan etkileşim imkânı sunmuştur (Strauß ve diğerleri, 2015: 370; Sánchez ve diğerleri, 2017: 832). Öte yandan aynı durum dezenformasyonun hızla yayılma tehlikesini artırmış (Lemke ve Habegger, 2020: 230), kutuplaşmış bir dijital ortam yaratma ihtimalini gözler önüne sermiştir (Rashica, 2018: 83). Dolayısıyla sosyal medyanın dijital diplomasi açısından dengeli bir şekilde kullanılmasının gerekliliği dikkat edilmesi gereken bir unsurdur.

Günümüzde özellikle X platformu kamu diplomasisini güçlendiren etkili bir dijital diplomasi aracıdır. Son dönemde hem tarihi hem de siyasi boyutlarıyla küresel bir vicdan sorunu haline gelen İsrail-Filistin çatışması, uluslararası arenanın en komplike sorunlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, tüm dünyada Filistin meselesinin güçlü bir savunucusu olarak bu konuda aktif rol üstlenmektedir. Bu sebeple, günümüz uluslararası ilişkilerinde sosyal medyanın oynadığı kritik rolü anlamak açısından Türkiye'nin bölgesel ve küresel politikalarında aktif bir lider olarak Recep Tayyip Erdoğan'ın Filistin meselesine ilişkin dijital diplomasi trafiğini incelemek önem arz etmektedir.

Dijital Diplomasi

Dijital diplomasi, geleneksel diplomatik faaliyetlerin dijital teknolojilerin sunduğu araçlar ve platformlar kullanılarak yürütülmesi olarak tanımlanabilir. Bu kavram, devletlerin, uluslararası organizasyonların ve diğer diplomatik aktörlerin dış politikalarını, halkla ilişkilerini ve iletişim stratejilerini dijital

ortamda şekillendirmeleri ve sürdürmeleri sürecini kapsamaktadır. Özellikle sosyal medya platformları, web siteleri ve dijital kampanyalar gibi araçlar, devletlerin uluslararası ilişkilerde daha etkin ve hızlı bir şekilde iletişim kurmalarına olanak tanımaktadır. Dijital diplomasi, 21. yüzyılda giderek önem kazanan bir olgu haline gelmiş olup, devletlerarası ilişkilerde, kriz yönetiminde ve kamu diplomasisinde belirleyici rol oynayan bir unsur olarak dikkat çekmektedir. Dijital diplomasi, dijital çağın getirdiği yeni fırsatlar ve zorluklar doğrultusunda gelişmiştir. Geleneksel diplomasi, sınırlı ve genellikle kapalı kapılar ardında yürütülen bir süreçti; ancak dijitalleşme, diplomasiye yeni bir şeffaflık ve hız kazandırmıştır. Devletler, hükümet dışı kuruluşlar ve uluslararası organizasyonlar, dijital platformlar aracılığıyla kamuoyunu etkileyebilir ve kendi dış politika hedeflerine yönelik destek toplayabilir. Bu anlamda dijital diplomasi, ulusların dış politika gündemlerini şekillendirmek, yumuşak güçlerini artırmak ve uluslararası kamuoyunu yönlendirmek için güçlü bir araç olarak değerlendirilmektedir (Bjola ve Holmes, 2015: 209).

Dijital teknolojilerin sunduğu en büyük avantajlardan biri, zaman ve mekân sınırlarını aşarak çok daha geniş kitlelere ulaşabilme imkânıdır. Geleneksel diplomatik kanallar genellikle zaman alıcı olarak sınırlı etkileşim sunmaktadır. Ancak dijital diplomasi, aktörlerin anında iletişim kurmasını ve mesajlarını gerçek zamanlı olarak iletmesini mümkün kılmaktadır. Özellikle sosyal medya platformları, devlet liderlerinin ve diplomatik temsilcilerin dünya genelindeki olaylara hızlı tepkiler vermesine olanak tanımaktadır. Bu platformlar üzerinden yapılan açıklamalar, kriz anlarında veya uluslararası gelişmeler karşısında hızlı bir şekilde dünya kamuoyuna sunulabilmektedir. Örneğin, X, devlet başkanlarının ve diplomatların dünya genelindeki gelişmeler hakkında anlık olarak görüş bildirdikleri bir araç haline gelmiştir (Mannor, 2019: 256; Anton ve Moise, 2022: 220). Dijital diplomasi, yalnızca hızlı ve etkin bir iletişim aracı olmanın ötesine geçebilmekte ve kamu diplomasisi açısından da büyük önem taşımaktadır. Devletler, halklar ve sivil toplum kuruluşları arasında bir köprü oluşturarak kültürel, ekonomik ve politik konularda bilgilendirme ve etkileşim sağlamaktadır. Dijital diplomasi, halklar arası iletişimi güçlendirmek ve yanlış anlaşılmalara gidermek için etkili bir yöntem olarak tercih edilmektedir. Örneğin; birçok ülke, büyükelçiliklerinin ve konsolosluklarının sosyal medya hesapları aracılığıyla o ülkenin vatandaşlarına ve uluslararası topluma doğrudan ulaşarak kamu diplomasisi yapmaktadır (Seib, 2012: 62). Bu etkileşim, ülkelerin dış politika hedeflerini desteklemek ve uluslararası kamuoyunu etkilemek için kullanılmaktadır.

Dijital diplomasi, aynı zamanda kriz yönetimi açısından da önemli bir araçtır. Özellikle çatışma ve kriz dönemlerinde, devletler ve uluslararası organizasyonlar, dijital platformlar üzerinden hızlı ve etkili bir şekilde bilgi paylaşımı yapabilirler. Dijital diplomasi, bu tür durumlarda hem uluslararası toplumun bilgilendirilmesine hem de krize müdahale süreçlerinin hızlandırılmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, kriz durumlarında yanlış bilgi ve dezenformasyonun yayılmasını önlemek amacıyla da dijital diplomasi kullanılmaktadır. Devletler, kendi perspektiflerini ve gerçeklere dayalı bilgileri hızlı bir şekilde kamuoyuyla paylaşarak bilgi kirliliğini engellemeye çalışmaktadır. Örneğin, 2020 yılında COVID-19 pandemisi sırasında, birçok devlet ve uluslararası organizasyon, dijital diplomasi araçlarını kullanarak hem kendi vatandaşlarına hem de dünya kamuoyuna doğru ve güncel bilgi sağlama konusunda önemli adımlar atmıştır (Wang ve Sparks, 2020: 113). Bununla birlikte dijital diplomasi birtakım problem alanları ve zorlukları bulunmaktadır. Dijital platformlar üzerinden yürütülen diplomasi; yanlış bilgi yayılımı, siber saldırılar ve dijital güvenlik tehditlerine karşı savunmasızdır. Özellikle sosyal medya platformlarında hızla yayılan dezenformasyon, uluslararası ilişkilerde yanlış anlaşılmalara ve gerginliklere yol açabilmektedir. Dijital diplomasi faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi, dijital okuryazarlığın ve teknolojik altyapının yeterli olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle, dijital diplomasi sadece teknolojiye erişimi değil, aynı zamanda bu teknolojinin etkin ve stratejik bir şekilde nasıl kullanılacağını bilme becerisini de gerektirmektedir (Adesina, 2017: 2).

Dijital diplomasi, devletlerin yumuşak güçlerini artırmalarına da katkıda bulunmaktadır. Joseph Nye'in (2004: 54) ortaya koyduğu yumuşak güç kavramı, bir ülkenin kültürel değerleri, ideolojisi ve dış politikası aracılığıyla diğer ülkeler üzerinde etkili olmasını ifade etmektedir. Dijital diplomasi, bu yumuşak güç unsurlarının küresel olarak yayılmasına yardımcı olmaktadır. Örneğin, ABD'nin dünya çapında dijital platformlarda yürüttüğü kamu diplomasisi faaliyetleri, Amerikan kültürünün ve değerlerinin dünya genelinde yayılmasına ve algılanmasına katkı sağlamıştır. Aynı şekilde, Çin'in "Dijital İpek Yolu" girişimi de dijital diplomasi bir parçası olarak, Çin'in küresel etkisini artırmayı hedeflemektedir.

Recep Tayyip Erdoğan'ın Dijital Liderlik Portresi

Sosyal medya, günümüzde liderler için etkili bir iletişim aracı haline gelmiştir. Geniş kitlelere doğrudan ulaşma imkânı sunan bu platformlar, liderlerin mesajlarını hızlı ve etkili bir şekilde iletmelerini sağlamaktadır.

Liderler, sosyal medyayı stratejik bir araç olarak kullanarak hem takipçileriyle etkileşim kurmakta hem de politik, sosyal ve ekonomik gündemleri şekillendirmektedir. Sosyal medya, liderlerin geleneksel medyayı aracı kılmadan doğrudan halkla iletişime geçmesine olanak tanıyarak lider-halk ilişkisini yeniden tanımlamaktadır (Katz ve Lazarsfeld, 2020: 2). Liderlerin sosyal medya kullanımının en belirgin avantajlarından biri, doğrudan geri bildirim alma imkânı sunmasıdır. Takipçilerin yorumları ve etkileşimleri, liderlerin politikalarını ve söylemlerini gözden geçirmelerine olanak tanımaktadır. Bu durum, liderlerin halkın nabzını daha yakından tutmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, sosyal medya, liderlerin kriz anlarında hızlıca tepki vermelerine de imkân sağlamaktadır. Örneğin, pandemi, doğal afetler veya siyasi krizler esnasında liderler, sosyal medya aracılığıyla halka doğrudan seslenerek hem bilgi paylaşabilmekte hem de moral desteği sağlayabilmektedir (Papacharissi, 2015: 33).

İletişim teknolojileri ve özellikle sosyal medyanın liderler tarafından yoğun kullanılması “Dijital Liderlik” kavramına zemin hazırlamıştır. Dijital liderlik, dijital teknolojilerin hızlı gelişimi ile birlikte ortaya çıkan bir liderlik türü olarak tanımlanmaktadır. Dijital liderler, organizasyonlarda dijital dönüşümü yönetme ve yenilikçi çözümler geliştirme konusunda kritik bir rol oynamaktadır. Bu liderler, teknolojik değişimlere uyum sağlama yeteneklerine sahip olmakla birlikte, dijital stratejileri etkin bir şekilde uygulayarak rekabet avantajı elde etmektedir. Dijital liderlik, yalnızca teknoloji odaklı olmayı değil, aynı zamanda ekibinin dijital yetkinliklerini geliştirmeyi, yenilikçi düşüncüyü teşvik etmeyi ve çevik yönetim anlayışını benimsemeyi de içermektedir (Kane ve diğerleri, 2015: 12). Bu noktada Zengin (2023: 344), Erdoğan’ın liderlik tarzının siyasi karar alma etkinliği ve halk üzerindeki etkisi ile siyasal ve toplumsal görünüme katkı sağladığını ortaya koymuştur. Erdoğan, yeni iletişim teknolojilerindeki değişime uyum sağlamakta, medyayı stratejik olarak etkin bir şekilde kullanmaktadır (Göksu, 2019: 1071). Dahası sosyal medya platformları, özellikle dijital diplomasi, kamuoyuna hızlı bilgi verme ve destekçileriyle doğrudan iletişim kurma amacıyla Erdoğan tarafından kullanılmaktadır. Özellikle X platformu, anlık mesajlar ve açıklamalar için tercih edilirken, Instagram ve Facebook’ta ise daha çok görsel odaklı paylaşımlar yer almaktadır. Erdoğan, dijital diplomasiyi etkin bir araç olarak kullanarak uluslararası meseleler hakkında sosyal medya üzerinden sıklıkla açıklamalarda bulunmaktadır.

Özellikle Filistin meselesi, Suriye krizi, mülteci sorunları ve bölgesel krizler gibi konularda X başta olmak üzere sosyal medya platformlarını kullanarak uluslararası kamuoyuna seslenmektedir. Sosyal medya aynı zamanda Erdoğan'ın halka doğrudan ulaşmak için kullandığı önemli bir mecra olmuştur. Özellikle seçim dönemlerinde, mitingler, kampanya duyuruları, hükümetin icraatları ve çeşitli mesajları sosyal medya üzerinden paylaşarak halkla sürekli bir iletişim kurmaktadır. Erdoğan, Türkiye'yi etkileyen doğal afetler, terör saldırıları ya da ulusal güvenlik meseleleri gibi kriz anlarında sosyal medyayı kullanarak hızla tepki vermekte ve halkı bilgilendirmektedir. Kriz durumlarında yaptığı açıklamalar, halkta güven duygusunu pekiştirmeye yöneliktir. Erdoğan, Instagram ve Facebook gibi platformlarda fotoğraflar, videolar ve infografikler paylaşarak hükümet projeleri, dış politika ziyaretleri, yerel açılışlar ve etkinlikler gibi konularda halkı bilgilendirmektedir. Bu paylaşımlar genellikle görsel içeriklerle desteklenmektedir. Erdoğan, sosyal medyayı sıklıkla Türkiye gündemini belirlemek için kullanmaktadır. Özellikle önemli olaylar veya politik gelişmelerle ilgili yaptığı paylaşımlar hem ulusal hem de uluslararası medyada geniş yankı uyandırabilmektedir.

Tablo 1: Recep Tayyip Erdoğan'ın Sosyal Medya Hesapları

Platform	Kullanıcı Adı	Takipçi Sayısı
X	rterdogan	21.6 Milyon
Instagram	rterdogan	11.6 Milyon
Facebook	rterdogan	10 Milyon
Youtube	rterdogan	456 Bin

15 Ekim 2024 tarihi itibarıyla, Recep Tayyip Erdoğan'ın en güçlü olduğu sosyal medya platformu 21.6 milyon takipçisiyle X'dir. Erdoğan'ın Instagram'da 11.6 milyon, Facebook'ta 10 milyon ve Youtube'da 456 bin takipçisi bulunmaktadır. Erdoğan'ın sosyal medya hesapları, takipçileriyle etkileşim için güçlü bir araçtır. Erdoğan'ın sosyal medya hesaplarını takip eden destekçiler, sosyal medya paylaşımlarına beğeniler, yeniden paylaşımlar ve yorumlarla yoğun bir etkileşim sağlamaktadır. Bu etkileşim kapasitesi,

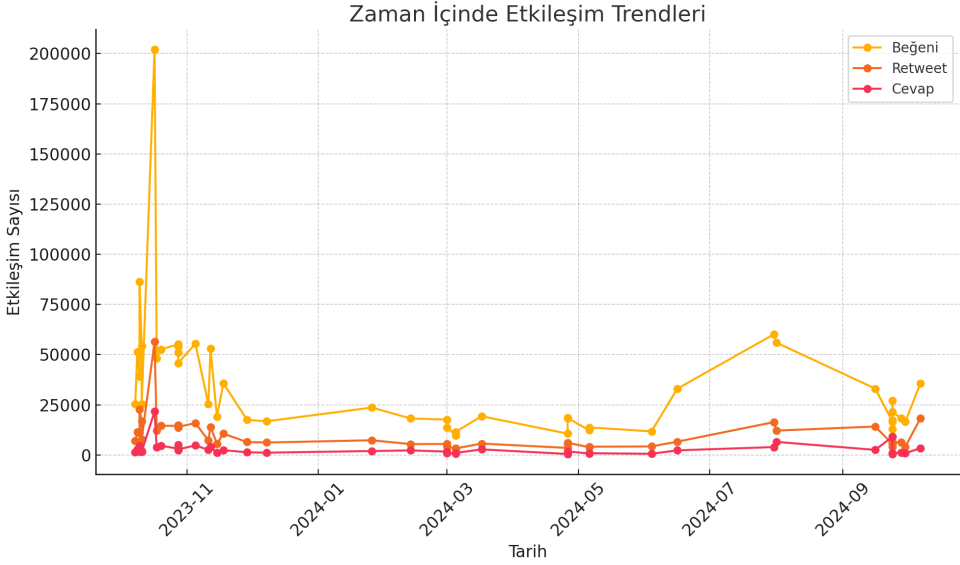
sosyal medyadaki destek ağının büyümesine ve mesajlarının geniş kitlelere yayılmasına olanak tanımaktadır. Özellikle X'te milyonlarca takipçisi bulunan Erdoğan'ın buradan ilettiği mesajların geniş kitlelere ulaştığı ve etki gücünün yüksek olduğunu görülmektedir. Twiplomacy (2022) tarafından yayınlanan rapora göre, Recep Tayyip Erdoğan X platformunda dünyanın en etkili liderleri sıralamasında Hindistan lideri Narendra Modi ve Amerikan başkanı Joe Biden'dan sonra 3. sırada yer almaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada Türkiye Cumhuriyeti'nin 12. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın (@RTErdogan) resmi X hesabından yaptığı paylaşımlar nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ve eleştirel söylem analizi teknikleri ile değerlendirilmiştir. İçerik analizi, nitel araştırmalarda kullanılan sistematik bir veri analiz yöntemidir. Bu yöntem, metin, görsel ya da sesli verilerin anlamlı kategorilere ayrılarak, içindeki temel temaların ve örüntülerin ortaya çıkarılmasını amaçlamaktadır (Krippendorff, 2018: 302). Özellikle sosyal bilimler, iletişim, psikoloji ve eğitim gibi alanlarda sıkça tercih edilen içerik analizi, verilerin nitel ve nicel boyutlarını birlikte inceleyebilme avantajı sunmaktadır. Söylem analizi, dilin toplumsal bağlamda nasıl kullanıldığını inceleyen bir yöntem olarak dilin toplumsal yapıların inşasında oynadığı rolü araştırmaktadır. Van Dijk'in eleştirel söylem analizi ise "ideoloji, toplumsal yapı, egemenlik, güç, yeniden üretim, toplumsal düzen, sınıfsal yapı ve cinsiyet kavramlarını" dil ve dilin pratikleri açısından inceleyen bir tekniktir (Van Dijk, 2015: 467). Araştırmanın evrenini 07 Ekim 2023-07 Ekim 2024 tarihleri arasında bir yıllık dönem içerisindeki X paylaşımları oluşturmaktadır. Örneklem olarak Gazze, Filistin, Kudüs, İsrail ve Netanyahu kavramlarını içeren metinsel içerikler tercih edilmiştir. Bir yıllık zaman diliminde ilgili kavramları içeren 45 tweet tespit edilmiş ve bu tweetler mikro-makro yapı olarak analiz edilmiştir. Verilerin tespiti ve toplanmasında ise apify.com internet sitesi kullanılmıştır. Apify, internet siteleri ve sosyal medya platformlarından içerik çekmeye imkân sağlayan araçlarıyla sosyal medya analizi için veri sağlayabilmektedir.

Recep Tayyip Erdoğan'ın Filistin Özelinde Dijital Diploması

Grafik 1: Etkileşimlerin Zaman Dağılımı

Grafikte, Recep Tayyip Erdoğan'ın attığı tweetlerin beğeni, yeniden gönderim ve cevap sayılarının bir yıllık zaman içerisindeki değişimi görülmektedir. Tweetlerin etkileşim dağılımında bazı günlerde belirgin artışlar görülmektedir. Özellikle Ekim ayının ikinci haftasında gönderilen tweetlerin etkileşim sayıları oldukça yüksektir. Örneğin, 10 Ekim ve 11 Ekim tarihlerindeki tweetler diğer günlere kıyasla çok daha yüksek etkileşim almıştır. 10 Ekim tarihindeki paylaşılan iki tweetin, Gazze'ye yönelik bombardıman ve elektrik kesintisi gibi acil insani durumlara dikkat çekmesi, etkileşimlerin zirveye çıktığı anlar olarak dikkat çekmektedir. Bu durumun, takipçiler ve uluslararası izleyiciler arasında yüksek bir duygusal yankı uyandırmış olabileceği olarak değerlendirilmektedir. İçerikler dikkate alındığında, kriz anlarındaki tweetlerin genellikle daha fazla etkileşim aldığı görülmektedir. Özellikle insani trajedilere dikkat çeken tweetler, halkın tepkisini artırmaktadır.

Tablo 2: Tematik Analiz ve Etkileşim Sayıları

Tema	Tweet Sayısı	Etkileşim Sayısı
İnsani Durum	22	1.229.032
Barış Çağrısı	21	865.719
Eleştiri	2	43.186
Toplam	45	2.137.937

- “İnsani Durum” temalı 21 tweet beğeni, yeniden gönderim ve cevap olmak üzere toplamda 1.154.409 etkileşim almıştır.
- “Barış Çağrısı” temalı 17 tweet beğeni, yeniden gönderim ve cevap olmak üzere toplamda 687.644 etkileşim almıştır.
- “Eleştiri” temalı 2 tweet ise beğeni, yeniden gönderim ve cevap olmak üzere 43,186 etkileşim almıştır.

“İnsani Durum” Temalı Tweetlerin Analizi

Bu tweetlerde Erdoğan’ın Gazze ve Filistin’de yaşanan insani trajedilere dair sürekli vurguları öne çıkmaktadır. Erdoğan, bu tweetlerinde Gazze halkının yaşadığı ağır bombardımanlar, elektrik, su ve diğer temel ihtiyaçlara erişimdeki kısıtlamalar gibi sorunlara dikkat çekmektedir. Özellikle Gazze’de çocukların, kadınların ve sivillerin maruz kaldığı zor koşullar sıkça gündeme getirilmiş, bu insani krizin bir an önce çözülmesi gerektiği ifade edilmiştir. Erdoğan, Gazze’ye yönelik İsrail saldırılarının sadece askeri hedefleri değil, doğrudan sivilleri hedef aldığını belirterek, bunun bir insanlık suçu olduğunu vurgulamıştır. Gazze’deki insanlık dramına karşı uluslararası toplumun sessiz kalması eleştirilmiş, dünya genelinde adalet, insan hakları ve barış adına konuşan ülkelerin bu duruma kayıtsız kalmasının kabul edilemez olduğu ifade edilmiştir. Erdoğan, İsrail’in saldırılarının insani değerlerle bağdaşmadığını ve bu saldırılar karşısında dünya genelinde güçlü bir tepki verilmesi gerektiğini dile getirmiştir. Türkiye’nin Gazze halkına yönelik desteğinin devam edeceğini, insani yardımın sürmesi için ellerinden geleni yapacaklarını belirtmiştir. Erdoğan, tweetlerinde sık sık İsrail’in uyguladığı ablukanın Gazze halkını nefessiz bıraktığını ve bölgeyi bir açık hava hapisanesine dönüştürdüğünü vurgulamıştır. Elektrik, su, ilaç gibi temel ihtiyaçlara erişimde yaşanan zorluklar nedeniyle bölgede bir insanlık dramı

yaşandığını belirtmiştir. Gazze'deki hastanelerin çalışamaz hale geldiğini ve yaralıların tedavi edilemediğini, bu durumun kabul edilemez olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, sivillere yönelik bu zulmün son bulması ve insani yardımların engelsiz bir şekilde ulaştırılması gerektiğine dikkat çekmiştir. Erdoğan, tweetlerinde çocukların ve kadınların bu krizin en büyük mağdurları olduğunu sıkça vurgulamıştır. Masum sivillerin savaşın en büyük bedelini ödediklerini belirterek, dünya kamuoyunu bu konuda daha duyarlı olmaya çağırmıştır. Özellikle çocukların yaşadığı travmaların derin olduğuna dikkat çeken Erdoğan, bu insanların sadece fiziksel değil, aynı zamanda psikolojik olarak da ağır bir yük altında olduklarını belirtmiştir. Ayrıca, Erdoğan'ın insani krizlere karşı dünya liderlerine ve uluslararası kuruluşlara yaptığı çağrılar dikkat çekicidir. Filistin halkına yardım konusunda sorumluluk almaları gerektiğini belirten Erdoğan, BM başta olmak üzere uluslararası kurumların bu krizi görmezden gelmesini eleştirmiştir. İsrail'in hukuksuz saldırılarına karşı uluslararası hukukun uygulanması ve Filistin halkının haklarının korunması gerektiğini savunmuştur. Tweetlerinde sıkça insani yardım koridorlarının açılması ve ablukanın kaldırılması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Tweet 1: İnsani Durum Temasıyla En Fazla Etkileşim Alan Tweet

“Gazze’ye su verilmiyor. Elektrik yok, verilmiyor. Hastaneler ne durumda, çalışabiliyor mu, bilmiyoruz... Maalesef ibadethaneler, hastaneler, okullar, hepsi acımasızca vuruluyor; bunlar yapılırken dünya suskun. Kimse bir şey söylemiyor. Hani insan hakları?”

Tarih: 10 Ekim 2023

Etkileşim: 114.715

Mikro Yapı: İsrail'in Gazze'deki sivil hedefleri ve insani durumun altı çizilmektedir.

Makro Yapı: Tweet, makro düzeyde küresel güç ilişkileri, insan hakları ve uluslararası toplumun sessizliği gibi temalar etrafında şekillenmektedir. Gazze'deki insani kriz üzerinden yapılan bu açıklama, küresel adaletsizliğe işaret ederken, özellikle güçlü devletlerin Filistin halkına yönelik zulme göz yumması vurgulanmaktadır. Bu, aynı zamanda mevcut küresel sistemin hegemonik yapısına yönelik bir eleştiri olarak değerlendirilebilir. İnsan hakları kavramının, bu bağlamda yalnızca çıkarlar doğrultusunda kullanıldığına işaret edilmektedir. Ayrıca, Filistin ve İsrail arasındaki çatışmanın arka planında, Batı dünyasının Filistin'e yönelik kayıtsız tavrının altı çizilmekte, bu sessizlik eleştirilmektedir. Tweet, genel olarak insan hakları ve adalet temaları etrafında, küresel düzeydeki ikiyüzlülüğü ortaya koymaktadır.

“Barış Çağrısı” Temalı Tweetlerin Analizi

Bu tweetlerde Erdoğan’ın Filistin’deki barış sürecine yönelik sürekli ve güçlü bir çağrıda bulunduğu görülmektedir. Orta Doğu’da kalıcı barışın ancak adil bir çözümle mümkün olacağına dair mesajlar sık sık tekrarlanmıştır. Filistin halkının haklarını savunan bir söylem ön plana çıkmıştır. Erdoğan, adil bir çözüm olmadıkça bölgede huzur ve istikrarın sağlanamayacağını vurgulamış ve uluslararası toplumun bu konuda daha aktif bir rol alması gerektiğini belirtmiştir. Kudüs’ün önemi de sıkça vurgulanmıştır. Erdoğan, Kudüs’ün Müslümanlar için kutsal bir şehir olduğunu ve bu kentin statüsünün korunmasının bir kırmızı çizgi olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, Kudüs’ün yalnızca Filistinlilerin değil, tüm Müslümanların meselesi olduğunu dile getirerek, Türkiye’nin Kudüs’ün statüsüne yönelik her türlü ihlale karşı olduğunu açıkça belirtmiştir. Filistin davasının bir adalet ve vicdan meselesi olduğunu, bu yüzden Filistin halkının yalnız olmadığını ve Türkiye’nin bu süreçte her zaman onların yanında olacağını söylemiştir. Erdoğan ayrıca, İsrail’in saldırgan politikalarına karşı eleştirilerini dile getirerek, Filistin topraklarında süregelen işgallerin ve yerleşim politikalarının barışın önündeki en büyük engeller olduğunu belirtmiştir. Bu işgallerin, bölge halkına karşı yapılan zulümler ve uluslararası hukukun ihlal edilmesi anlamına geldiğini söylemiş, bu durumun sadece Filistin halkı değil, tüm dünya için bir tehdit oluşturduğunu ifade etmiştir. Erdoğan, uluslararası toplumun barış sürecine kayıtsız kalmaması gerektiğini belirterek, özellikle Birleşmiş Milletler (BM) ve Batılı ülkelerin sessizliğini eleştirmiştir. Filistin meselesinin sadece bir bölgesel çatışma değil, aynı zamanda küresel bir adalet ve insan hakları sorunu olduğunu vurgulamıştır. Barışın ancak uluslararası toplumun adil ve kararlı bir duruş sergilemesiyle mümkün olabileceğini ifade eden Erdoğan, Filistin’e yönelik ekonomik, siyasi ve askeri baskıların sona erdirilmesi gerektiğini savunmuştur.

Tweet 2: Barış Çağrısı Temasıyla En Fazla Etkileşim Alan Tweet

“İçerisinde kadınların, çocukların, masum sivillerin olduğu bir hastaneyi vurmak, İsrail’in en temel insani değerlerden yoksun saldırılarının son örneğidir. Gazze’de yaşanan ve tarihte benzeri olmayan bu vahşeti durdurmak için tüm insanlığı harekete geçmeye davet ediyorum.”

Tarih: 17 Ekim 2023

Etkileşim: 202.117

Mikro Yapı: Gazze’de yaşanan vahşete ilişkin tüm insanlığa çağrı yapılmaktadır.

Makro Yapı: Tweet, İsrailin Gazze'deki saldırılarını temel insani değerlerin yok sayıldığı bir vahşet olarak betimlenmektedir. Özellikle kadınlar, çocuklar ve masum sivillerin bulunduğu bir hastanenin vurulmasıyla birlikte, insani değerlerin en temel noktada ihlal edildiği vurgulanmaktadır. Bu söylem, İsrail'in saldırılarını yalnızca bir savaş eylemi olarak değil, insanlığa karşı işlenen bir suç olarak sunmaktadır. Küresel düzeyde bir sorumluluk çağrısıyla tüm insanlık bu duruma karşı harekete geçmeye davet edilmektedir. Uluslararası toplumun sessizliği eleştirilirken, tüm dünya vatandaşlarına ahlaki sorumlulukları hatırlatılmaktadır. İdeolojik olarak, Tweet, insan hakları ve uluslararası hukukun İsrail tarafından ihlal edildiği, buna karşın insanlığın sessiz kaldığı bir çerçevede şekillenmektedir. Bu söylem İsrail'in eylemlerini tarihte benzeri olmayan bir vahşet olarak sunarken, çatışmanın insani boyutunu ön plana çıkarmakta ve acil bir müdahale gerekliliğini vurgulamaktadır.

“Eleştiri” Temalı Tweetlerin Analizi

Bu temada, Erdoğan'ın uluslararası toplumun ve özellikle Birleşmiş Milletler'in (BM) Filistin konusunda yetersiz kaldığına dair eleştirileri öne çıkmaktadır. Erdoğan, dünya genelinde insan hakları, adalet ve hukukun üstünlüğünü savunan ülkelerin, Filistin'e yapılan saldırılar karşısında sessiz kalmasını güçlü bir şekilde eleştirmiştir. BM'nin Filistin'e karşı işlenen suçlar konusunda etkisiz olduğunu vurgulamış, küresel aktörlerin ikiyüzlülüğüne dikkat çekmiştir. Filistin'e yönelik saldırılara karşı uluslararası toplumun kayıtsız tutumu, adaletin sağlanamaması ve sessizliklerinin insanlık adına bir utanç olduğu mesajı verilmiştir.

Tweet 3: Eleştiri Temasıyla En Fazla Etkileşim Alan Tweet

“Tayyip Erdoğan olarak BM kürsüsünde hamasetin diliyle konuşmuyorum. Burada tarihimden; ecdadımın vicdanlı, adaletli duruşundan aldığım cesaretle konuşuyorum. Çünkü biz tarih boyunca daima mazlumun yanında, zalimin ve zulmün karşısında olmuş bir milletiz. Bundan 500 yıl önce engizisyondan kaçan Musevilere de Hitler'in toplama kamplarından kaçan Yahudilere de kucak açtık. Bizim ülke ve millet olarak İsrail halkına yönelik herhangi bir düşmanlığımız yoktur. Müslümanların sırf inançlarından dolayı hedef alınmasına nasıl karşısak antisemitizme de aynı şekilde karşıyız. Sorunumuz, İsrail hükümetinin katliam politikalarıyla. Sorunumuz, tıpkı 5 asır önce olduğu gibi yine zalimle ve zulümdir. Şunu herkes bilsin ki biz hakkı haykırmaktan çekinmeyiz. Birileri rahatsız olsa da doğruları söylemekten korkmayız. İnşallah sonuna kadar haklının yanında durmaya, doğru bildiklerimizi acı da olsa söylemeye devam edeceğiz.”

Tarih: 24 Ekim 2024

Etkileşim: 28.554

Mikro Yapı: BM kürsüsünden İsrail'in saldırılarına ilişkin eleştiri yapılmakta, Türkiye'nin bu konudaki yaklaşımı vurgulanmaktadır.

Makro Yapı: Tweet, Türkiye'nin tarihi ve kültürel mirası üzerinden uluslararası bir hak savunuculuğu iddiasını ortaya koymaktadır. Erdoğan, Türkiye'nin tarih boyunca mazlumun yanında yer alan, adaleti ve vicdanı merkeze alan bir millet olduğunu vurgulayarak, bu duruşunu günümüzde de sürdürdüğünü belirtmektedir. Bu yaklaşım, hem iç politikada Türkiye'nin kendisini hak savunucusu bir ülke olarak sunması hem de uluslararası arenada adaletin ve insan haklarının savunucusu olarak kendini konumlandırmasıyla ilgilidir. İsrail'e yönelik eleştiriler, İsrail halkına değil, hükümetin uyguladığı katliam politikalarına yöneliktir. Bu ayrım, Türkiye'nin antisemitist değil, adalet yanlısı bir tutum sergilediğini göstermek amacıyla yapılmıştır. Tweet, ayrıca hem İslamofobiye hem de antisemitizme karşı eşit derecede karşı durulduğunu vurgulayarak, Türkiye'nin insan hakları ve inanç özgürlüğü konularında dengeli bir tutum sergilediğini göstermeyi hedeflemektedir.

Erdoğan, Türkiye'nin tarihi referanslarına dayanarak, Yahudi halkına yapılan yardımları örnek gösterirken, bugün de aynı duruşu İsrail hükümetine karşı sürdürdüğünü ifade etmektedir. Bu ifade, Türkiye'nin tutarlılık iddiasını güçlendiren bir söylemdir. Tweet, uluslararası toplumun ve özellikle Batı dünyasının sessizliğine karşı meydan okuma niteliği taşımaktadır; Türkiye'nin doğru bildiklerini söylemekten korkmayacağını ve hak savunuculuğunu sürdüreceğini vurgulamaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Dijital diplomasi, günümüz uluslararası ilişkilerinin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Dijital teknolojiler sayesinde devletler ve uluslararası aktörler, dış politikalarını daha hızlı ve etkin bir şekilde yürütme imkânına sahip olmuşlardır. Dijital diplomasi hem kriz yönetimi hem de kamu diplomasisi açısından önemli fırsatlar sunarken, aynı zamanda siber güvenlik, dezenformasyon ve dijital okuryazarlık gibi zorluklarla da karşı karşıya kalmaktadır. Dijital diplomasi için stratejik bir yaklaşım ve teknolojik altyapının yanı sıra, dijital platformların sunduğu fırsatların ve risklerin doğru bir şekilde değerlendirilmesine ve dijital liderlik yaklaşımına ihtiyaç vardır. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dijital liderlik özellikleri göstererek başta Filistin olmak

üzere birçok uluslararası meselede dijital diplomasi yöntemlerini kullanmaktadır. Sosyal medya hesaplarını ve özellikle X platformunu etkin bir şekilde kullanarak iç ve dış kamuoyuna sık sık mesajlar vermektedir.

Filistin meselesi özelinde yaptığı paylaşımlar yaşanan insani trajedi, barışın gerekliliği ve tüm dünyaya yönelik eleştirilerden oluşmaktadır. Erdoğan'ın insani trajediyi anlattığı tweetlerinde, Gazze ve Filistin'deki sivil halkın karşı karşıya kaldığı ağır koşullar ve uluslararası toplumun bu duruma sessiz kalmasının insanlık adına bir utanç olduğu vurgulanmaktadır. Türkiye'nin bu süreçte insani yardımlara devam edeceğini ve Filistin halkının yalnız olmadığını ifade eden Erdoğan, dünyanın Filistin'de yaşanan bu trajediye karşı daha güçlü bir tepki göstermesi gerektiğini belirtmektedir. Erdoğan'ın barışın gerekliliğini vurguladığı tweetlerinde, Filistin'de adaletin sağlanması ve hak ihlallerinin sona erdirilmesi gerektiği açık bir şekilde dile getirilmiştir. Ayrıca, Türkiye'nin bu süreçte barışın sağlanması için üzerine düşeni yapacağı ve Filistin davasına olan desteğin devam edeceği de vurgulanmaktadır. Erdoğan'ın tweetlerinde dikkat çeken bir diğer unsur ise, uluslararası topluma yaptığı çağrılar ve barışın sağlanması için birlikte hareket etme gerekliliğine olan inancıdır. Bu çağrılar, Filistin halkının meşru haklarının korunması ve bölgedeki adil bir çözümün en kısa sürede bulunması yönündedir. Eleştiri yaptığı tweetlerde ise, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası aktörlerin Filistin konusunda gerekli adımların atılması hususunda yetersiz kaldığı vurgulanmaktadır. Bu durum, Recep Tayyip Erdoğan'ın "Dünya beşten büyüktür" söylemini hatırlatmaktadır. Bu söylem bir BM reformu önerisinden öte, Gazze'de yaşanan insanlık dramı özelinde tüm dünya liderlerinin desteğiyle barışın mümkün olabileceğine dair güçlü bir çağrı olarak değerlendirilebilir.

Dijital diplomasi, özellikle liderler tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Liderler, dijital platformları kullanarak uluslararası ilişkilerde güçlü bir iletişim kurmaya çalışmaktadır. Sosyal medya platformları, liderlerin dünya kamuoyuna seslenmesini ve uluslararası krizlerde hızlı refleks göstermesini kolaylaştırmaktadır. Geleneksel diplomasiye kıyasla daha şeffaf, hızlı ve erişilebilir olan dijital diplomasinin güncel meseleler bağlamında değerlendirildiği çalışmaların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Adesina, O. S. (2017). Foreign policy in an era of digital diplomacy. *Cogent Social Sciences*, 3(1), 1297175.
- Al Saib, J. M. ve Alam, B. M. (2024). The nature of social media performance in digital diplomacy. In *Business Development via AI and Digitalization: Volume 1* (pp. 383-395). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Anton, A. ve Moise, R. (2022). The citizen diplomats and their pathway to diplomatic power. *Diplomacy, Organisations and Citizens: A European Communication Perspective*, 219-254.
- Bjola, C. ve Holmes, M. (2015). *Digital diplomacy: Theory and practice*. Routledge.
- Garud, P. N. (2022). Is digital diplomacy an effective foreign policy tool? Evaluating India's digital diplomacy through agenda-building in South Asia. *Place Branding and Public Diplomacy*, 18(2), 128-143.
- Göksu, O. (2019). Siyasal Liderlikte Yeni Bir Model Önerisi: Recep Tayyip Erdoğan Örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 18(3), 1058-1080.
- Kane, G. C., Palmer, D., Phillips, A. N., Kiron, D. ve Buckley, N. (2015). Strategy, not technology, drives digital transformation. *MIT Sloan Management Review*, 14(1), 1-25.
- Katz, E. ve Lazarsfeld, P. F. (2020). *Personal influence: The part played by people in the flow of mass communications*. Routledge.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. SAGE Publications.
- Lemke, T. ve Habegger, M. (2020). Diplomat or troll? The case against digital diplomacy. In *Digital Diplomacy and International Organisations* (pp. 229-266). Routledge.
- Manor, I. (2019). *The digitalization of public diplomacy*. Springer International Publishing.
- Manor, I. ve Segev, E. (2020). Social media mobility: Leveraging Twitter networks in online diplomacy. *Global Policy*, 11(2), 233-244.
- Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. PublicAffairs.
- Papacharissi, Z. (2015). *Affective publics: Sentiment, technology, and politics*. Oxford University Press.
- Rashica, V. (2018). The benefits and risks of digital diplomacy. *Seeu Review*, 13(1), 75-89.
- Sánchez, J. M., De la Casa, J. H. ve Rubio, L. C. (2017). Transparency and Diplomacy: new social demands and professional routines. *Revista Latina de Comunicacion Social*, (72), 832.
- Seib, P. (2012). *Real-time diplomacy: Politics and power in the social media era*. Palgrave Macmillan.
- Strauß, N., Kruikemeier, S., Van der Meulen, H., ve Van Noort, G. (2015). Digital diplomacy in GCC countries: Strategic communication of Western embassies on Twitter. *Government Information Quarterly*, 32(4), 369-379.
- Twiplomacy. (2022). World leader executive summary. Retrieved from <https://www.twiplomacy.com/world-leader-executive-summary>
- Van Dijk, T. A. (2015). Critical discourse analysis. *The handbook of discourse analysis*, 466-485.
- Wang, Y. ve Sparks, C. (2020). *Digital diplomacy and Covid-19: Global health governance in a digital age*. Routledge.
- Zengin, Ü. N. (2023). Dönüşümcü liderlik bağlamında Recep Tayyip Erdoğan liderliği. *Muhafazakar Düşünce Dergisi*, 19(65), 344-361.
- Zytoon, M. ve Husain, S. (2023). Digital Diplomacy as Tools of Communications Networks in foreign policy. *Wireless Personal Communications*, 1-15.